

Štev. 8.

V Ljubljani, 1. velikega srpana 1915.

Leto XVI.

Soči.

Krasnà si, bistra hči planin,
brdkà v prirodni si lepoti,
ko ti prozornih globočin
nevihte temne srd ne moti,
krasnà si, hči planin!
Tvoj tek je živ in je legak,
ko hod deklet s planine;
in jasna si ko gorski zrak,
in glasna si, kot spev krepak
planinske je mladine —
krasnà si, hči planin!
Rad gledam ti v valove bodre,
v valove te zelenomodre:
temnà zelen planinskih trav
in vedra višnjevošt višav
lepó se v njih je zlila;
na rosah sinjega neba,
na rosah zélenih gorá
lepoto to si pila —
krasnà si, hči planin!
Ti meni si predraga znanka!
Ko z gorskih prišumiš dobrav,
od doma se mi zdiš poslanka,

nesočà mnog mi ljub pozdrav —
Bog sprimi te tu sred planjav!
Kako glasnó, ljubó šumljaš,
kako čvrstó, krepkó skakljaš,
ko sred gorá še pot imaš!
A ko pridereš na ravnine,
zakaj te živa radost mine?
Kaj trudno lezeš in počasi,
zakaj so tožni tvoji glasi?
Težkó se ločiš od hribov,
zibelke svojega valovja?
Mar veš, da tečeš tik grobov,
grobov slovenskega domovja?
Obojno bol pač tu trpiš!
V tej boli tožna in počasna,
ogromna solza se mi zdiš,
a še kot solza — krasna!
Krasnà si, bistra hči planin,
brdkà v prirodni si lepoti,
ko ti prozornih globočin
nevihte divje srd ne moti!
Pa, oh, siroti tebi žuga
vihar goznan, vihar strašan;

prihrumel z gorkega bo juga,
divjal čez plodno bo ravan,
ki tvoja jo napaja struga —
gorje, da daleč ni ta dan!
Nad tabo jasen bo oblok,
krog tebe pa svinčena toča,
in dež krvav in solz potok,
in blisk in grom — oh, bitva vroča!
Tod sekla bridka bodo jekla,
in ti mi boš krvava tekla:
kri naša te pojila bo,
sovražna te kalila bo!

Takrat se spomni, bistra Soča,
kar gorko ti srce naroča:
kar bode shranjenih vodá
v oblakih tvojega neba,
kar vode v tvojih bo planinah,
kar bode v cvetnih je ravninah,
tačas prodrvi vse na dan,
narasti, vzkipi v tok strašan!
Ne stiskaj v meje se bregov,
srdita čez branove stopi
ter tujce, zemlje -lačne, vtopi
na dno razpenjenih valov!

Simon Gregorčič.

To veličastno pesem je priobčil „goriški slavček“ Simon Gregorčič leta 1879. v listu „Zvon“, ki ga je pisatelj Josip Stritar izdajal na Dunaju. — O čemer govori ta proroška pesem, se sedaj uresničuje. — Prijatelj Simonu Gregorčiču je bil tudi Franc Levec, ki danes govori o njem „Zvonček“. — O Simonu Gregorčiču je pisal naš list že l. 1904. na str. 280. — 282.

Jelša.

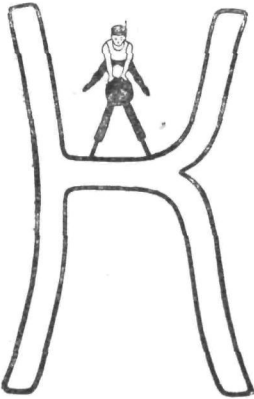
Zopet loza zeleni.
Hej, kako je s tabo, jelša?
— Meni dobro se godi.
A ko hladen vetrič veje?
— Suknjo zéleno imam.
A ko temna noč nastane?
— Travam bajke šepetam.
A ko žgoče solnce sije?
— Pod menoj je hladen vir.
A ko tresejo te vetri?
— Klanjam se jim venomer.
A ko pada nate slana?
— Takrat malo potrpi,
A ko snežec te pokrije?
— Takrat pa lepo zaspim.

Drago Sirok.

BORISOV:

Dom.

raj, kjer sem prebival svoje zadnje čase, je jako gorat. Ozke doline stražijo nebotične gore, obrastene po pobočjih z nizkim grmovjem. Semtertja so po pobočjih prelepe planine, hraneče na tisoče ljudi, zakaj živinoreja je skoro edini dohodek ljudi v teh krajih.

Po samotnih grapah in večjih planotah so raztresene borne vasice, podobne skritim ptičjim gnezdecem v gostem vejevju pragozda. Semtertja stoje posamezne hišice, naslonjene na skale in zavarovane proti plazovom z mogočnimi skalnatimi stenami. Ob hišicah so vrtovi, z veliko skrbjo obdelani in negovani z ljubeznijo. Če ima človek malo, ve ceniti vrednost mnogo bolj kot oni, ki ima veliko. Zato je tukaj vsak kotiček, vsak košček zemlje lepo obdelan, kraji pa, ki niso pripravljeni, so pa zasajeni z drevjem.

Dobri ljudje prebivajo tu. Velika je njih ljubezen do rodne grude in do dela. Semkaj ne zaidejo tako lahko razvade, ki se trosijo iz mest po večjih krajih dežele. A četudi uvaja mladi svet nove navade, se te kaj kmalu zopet pozabijo.

Na prvi pogled so videti ljudje trdi kot skalovje, ki jih obdaja, a človek, ki jim je pogledal globlje v dušo, dobi o njih drugačno sliko, kot jo kažejo na vnanje.

Gore so njihov zaklad. Brez njih bi ne mogli živeti. Dajejo jim virov za obstanek, in navezani so nanje z vso dušo. Že prva leta mladosti preživi skoro vsak visoko gori v planinah, kamor goni očetovo drobnico. Ko odraste, nastopijo pastirsko službo mlajši, on pa se poprime težavnejših del. Treba je pripraviti drv, kositi seno in pozimi po snegu spravljati seno in drva v dolino. — Čez leto prebije več ljudi po tri mesece na planinah. Tam imajo opraviti le z živino. Treba je delati maslo, skuto in sir in spravljati to globoko dol v vas in od tam zopet naprej v mesta.

A koliko duševnih spominov hranijo te gore v sebi. Mnogim očetom so vzele gore sinove: po strmi pečini se je plazil morda za izgubljeno ovčico in padel globoko v prepad. Našli so čez več dni mrtvega. Nekaj let nato je morda oče šel z bremenom sena po ozki stezi nad prepadom. Omahnil je in padal z bremenom vred od skale do skale. Mnogo jih redijo gore, a mnogo jih tudi pogubijo. A na poslednje nihče ne misli, ljudje so temu popolnoma privajeni. Ljubezen do svojih gor se jim zaradi tega ne zmanjša prav nič, morda celo poveča.

Namen imam govoriti o Alojziju Strmolcu, ki sem ga spoznal v teh gorah. Mož najboljših let je bil, ko sem govoril prvič z njim. Svojo hišico si je sezidal pod visoko strmino, zato so mu rekli po domače Strmolec. — Bil je dolgo časa po svetu, zato je vedel marsikaj, česar drugi niso vedeli.

Ko je bil še mlad, so imeli hišo v vasi. Desetletnemu Alojziju se je ubil oče v gorah, ko je spomladi sekal drva. Tudi njegova sestra Marjeta je padla nekoč čez skalovje in se tako poškodovala, da je hirala več let. Neko zimo je resno zbolela in umrla. Vzrok je bil med drugim tudi nesrečni padec.

Zdaj je bil Alojzij pri hiši sam z materjo. Ona je gospodinjala, on pa je do štirinajstega leta gonil živino v goro. Vsako jutro mu je mati naročala, naj se pazi in ogiblje nevarnih krajev. A Alojzij je vkljub temu plezal po najnevarnejših mestih. — Pozneje je opravljal druga dela v gorah in bil pogosto v nevarnosti, da se ponesreči, kot se jih je že toliko in toliko.

Mati še ni pozabila nesreč, ki so jih zadale gore njeni družini, in bala se je vedno bolj za edinega sina Alojzija.

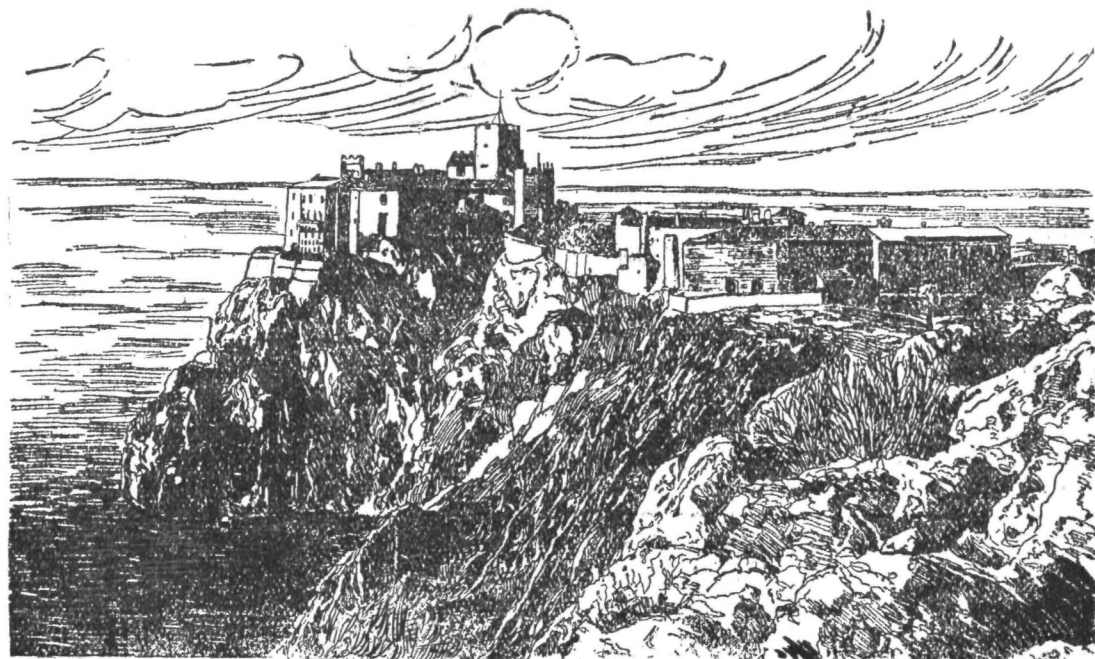
Ko je imel Alojzij šestnajst let, je bila v dolini naprodaj lepa hišica s precejšnjim posestvom. Brez premisleka je Alojzijevega mati prodala staro domačijo in se preselila v dolino. Bala se je, da bi se ji ne ponesrečil še sin tu v gorah.

A ko so prišli v dolino, ji ni bilo več obstanka v novi hiši. Vedno je hodila nazaj v domačo vas in neko zimo ostala pri sorodnikih v domači vasi, ker je nenadno zbolela in ni mogla več nazaj. Umrla je še tisto zimo v domači vasi.

Alozij je v dolini slabo gospodaril. Mlad je še bil in neizkušen, in šlo mu je vse rakovo pot. Živine ni mogel toliko rediti, kot bi je lahko doma v gorah, ker ni imel travnikov in pašnikov, od poljskih pridelkov pa ni imel nikdar toliko dohodkov, kakor so jih imeli prejšnje čase od živine.

Zgodilo se je, da je moral Alojzij prodati svoje posestvo, sicer bi ga bili zarubili. Od razprodaje mu je ostala še malenkostna vsota, tako da ni mogel upati, da si s tem denarjem še kdaj opomore, kaj še, da si kupi hišo.

Moral je iti po svetu. Nekoč je šel prej še pogledat v domačo vas. Zvečer je šel v luninem svitu, da bi ga ljudje ne videli, ker ga je bilo sram, da je tako daleč zagospodaril.

Devin na Goriškem.

Takrat se je Alojziju zdela domača vas tako lepa in mila! Kot topla gnezdeca so sedele hiše po grapah in planjavah, on pa je izgubil to zavetišče morda za vedno.

Drugo jutro je odšel.

Deset let ga ni bilo nazaj. Dasiravno je imel pri odhodu že dvajset let, se je šel vendar učiti še zidarstva. V začetku je delal le za hrano, in kako kronico mu je vrgel ob sobotah podjetnik. Pozneje je postal dober delavec in imel je dobre zaslužke. Denar je hranil, ker je hotel na vsak način sezidati novo, lepo hišo v svojih gorah.

Čez deset let je prišel res nazaj. Ljudje so se mu čudili, ker so ga že uvrstili med izgublence.

Kmalu je kupil za prisluženi denar nekaj njivic in neko strmino. Spodaj, tam, kjer se je strmina končala, je začel zidati. Delal je skoro vse sam. Le za stvari, ki jih nikakor ni mogel izvršiti sam, je dobil pomočnika.

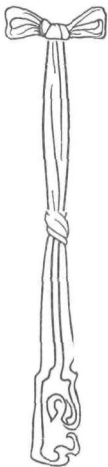
Tako je pridobil zopet nazaj, kar je bilo že skoro za vedno izgubljeno.

Kadar je pozneje komu pripovedoval, kako je zidal hišo, je vedno omenjal, da človek v tujini ne more biti nikdar tako srečen kot doma.

Z veliko ljubeznijo se je oklenil Strmolec svoje nove hiše. Vsako malenkost je takoj popravil, zasadil okrog hiše vinsko trto in sadno drevje.

Mnogo let je živel Strmolec srečno v svoji novi hišici. Lepo je skrbel za dom in družinico, dokler ni prišla nova nezgoda: Prišla je vojna, gore je zasedel sovražnik, in ljudje so zbežali v sosedno deželo. Kaj bo z njihovimi bornimi hišicami, ki so jih s toliko ljubeznijo gradili? Kdo ve! Morda jim prizanese bojna vihra. Če pa jih zadene usoda razdejanja, bodo gradili ljudje nova topla gnezdeca, gradili s solzami in še z večjo ljubeznijo...

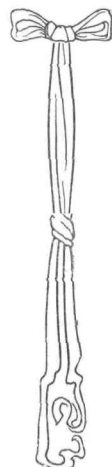
Mali.

Po dvorišču semtertja
hodi kakor kralj.
Časih — no, pa nič ne de —
malo si z rokavcem
le pobriše nos.
Kuštrav je in razcefran,
gologlav in bos —
a ponosen, hej — za dva!

Mati v pragu se smeji:
„Čuješ, Stanko, kaj pa ti,
kaj si zdaj le ti?“

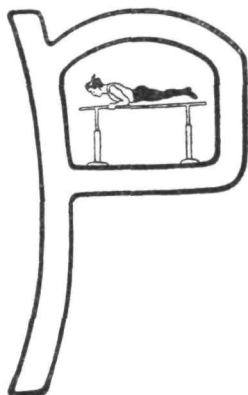
„Sem gospod“ — In silno resno
meri dalje svojo pot . . .

Ivan Albreht.

BORISOV:

Materni jezik.

red nedavnim časom me je privedla pot v Italijo, v deželo Benečijo, ki se razprostira ob meji Goriške. Tamkaj prebiva še precej Slovencev, a njihova usoda je žalostna, ker italijanska država zatira slovenski jezik na vse mogoče načine. Vsi državni uradi morajo s temi Slovenci občevati italijansko, in lahko bi bil dotičnik, ki bi se predrznil n. pr. pri sodišču izpregovoriti v slovenskem jeziku, za to še kaznovan. To je seveda nečloveško. Vsak človek ima pravico, kjerkoli in kadarkoli govoriti v svojem milem materinem jeziku, ker mu ni samo najdražji, ampak v njem tudi najlažje

in najlepše izraža svoje misli, če ni iz lenobe zanemarjal govora, ki ga je v nežni mladosti učila mati. Že iz spoštovanja do rodne matere bi morali najrajši in najlepše govoriti njen jezik. Kdor pa zataji svoj jezik, bi izdal v sili tudi svojo mater in postal pravi — Iškarijot.

Potujoč po slovenskih vasicah v Italiji, sem srečaval lahkoživo mladino, ki se je semtertja tudi spomnila, da je lepo in spodobno, če se pred tujcem malo pokloni in ga pozdravi. Slišal sem, da govorijo otroci med seboj slovensko, a pozdravljajo italijansko. To se mi je zdelo nekako tako, kakor bi vi s starši govorili vse slovensko, samo kruha bi jih prosili v kakem tujem jeziku.

Vprašal sem tedaj nekega dečka, zakaj pozdravlja italijansko, ko zna vendar slovensko.

»Tako nas učijo v šoli,« odgovori deček, »in če bi pozdravil drugače, bi bil kaznovan.«

Prepričal sem se pozneje o resničnosti teh besed. Slovenska deca ne sliši v šoli nikdar besedice v domačem jeziku, ker tako velewa državni zakon. Učitelj, ki bi se predrznil govoriti z otroki v njihovem jeziku, bi bil kaznovan.

Kako žalostno mora biti v taki šoli, kjer se učitelj in učenec ne moreta niti gladko pogovoriti! Gotovo se zdi obema, da stoji med domom in šolo visok zid, ki meče senco sedaj na to, sedaj na ono stran. Toda zakon je neizprosno, četudi je škodljiv.

Mislil sem si, koliko dobrega in koristnega bi si lahko ti otroci pridobili v šoli, ako bi se učili v svojem materinem jeziku. Tako se pa vso šolsko dobo mučijo s tujim jezikom, a za druge vede ni časa. Ko pa zapustijo šolo, ne znajo niti svojega, niti tujega jezika — drugih znanosti pa še manj.

Koliko večjo srečo imaš ti, slovenska mladina! Učitelji te v šoli predvsem učijo spoznavati krasoto tvojega materinega jezika, ki naj ti bo vse življenje dragocen biser. Nanj bodi ponosna in ne pusti nikdar, da bi ga

sovražnik zasmehoval! Svoj jezik ljubi kot svojo rodno mater, a tujega ne sovraži, ampak ga spoštuj, kakor spoštuješ tujega, poštenega človeka!

Kakršenkoli stan dosežeš v življenju, v vsakem lahko služiš svoji domovini. Učenjaki proslavijo s svojim slavnim imenom vso domovino, a tudi navaden delavec ali rokodelc je lahko v čast svojemu narodu, če je pošten in marljiv ter skrbi za srečo in blaginjo svojih potomcev.

Tako kakor Slovencem v Italiji, se časih godi tudi drugim narodom, ki morajo živeti med tujim ljudstvom. Dostikrat jih hočejo tujci s silo zatreti. Mnogo najslavnejših mož raznih narodnosti se je že zavzelo za take zatirance in s tem obsodilo narode, ki hočejo s silo in krivico razširiti svojo oblast.

Zato si šteje— slovenska mladina — v posebno srečo, da lahko povsod v svoji domovini priznavaš svoj materni jezik. Ne pozabi nikdar besed, ki jih je napisal ljubljenec našega naroda, pisatelj Josip Jurčič:

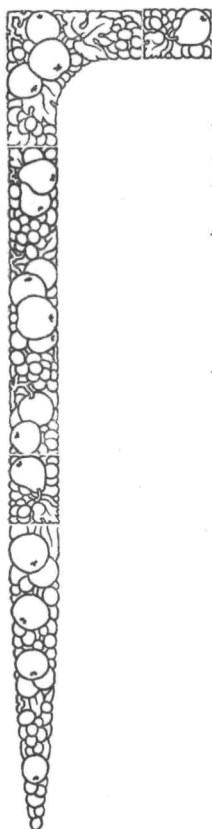
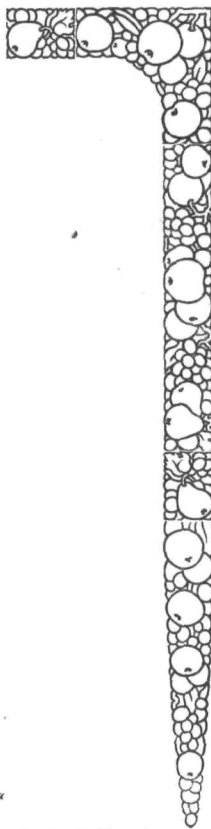
Trd bodi, neizprosen, mož jeklen, kadâr braniti je časti in pravde narodu in jeziku svojemu!

Upanje.

(V spomin očetu in materi.)

*Zemlja, zbúdi zopet
rožice cvetoče;
vrni, pómlad lepa,
ptičice pojoče! . . .
Glas mi tajen zašepče:
„Cvetke nežne zemlja
zopet bo zbudila;
ptičice pomlad ti
tudi bo vrnila. —
Ali ko zakrila
očko je gomila,
zemlja mrzla ti ga
več ne bo vrnila!
Ali ko onemil
glas je mamke zlate,
pómlad ne zbudi več
glasov njenih zate
Toda cesta tajna,
cesta hrepenenja
vodi preko groba
k njima — v dom vstajenja!“*

Andrej Rapè

PRILOGA ZVONČKU

SL. N.:

Slavna bitka pri Visu leta 1866.

Ze pred začetkom vojne leta 1866. so si prizadevali časopisi prepričati svet, da se Italijani ne bodo lotili samo trdnjav, ampak da bodo napadli tudi Dalmacijo in s tem zgrabili Avstrijo oddveh strani. Italijani, ki so imeli veliko brodovje in ki so nakupili v zadnjem času več novih in si prisvojili tudi nekaj neapoljskih ladij, so stavili kar največje upe na to svoje veliko brodovje; menili so, da lahko samo parnik »Affondatore« uniči vse avstrijsko brodovje. Ko so se tako banali, so popolnoma pozabili, da še niso njih ladje niti enega topa izprožile in da niso vzele niti enega čolniča; avstrijsko brodovje pa se je bilo že dve leti prej slavno borilo z danskim brodovjem.

Laško brodovje je bilo, čeravno ne še tako imenitno, gotovo pa veliko. Italijanom se je zdelo nepremagljivo, kakor nekdanja »španska armada« Filipa II., ki sta jo v treh dneh razkropili in uničili deloma nevihta, deloma angleška mornarica. — Avstrijsko brodovje je štelo sedem, sovražno pa dvanajst ladij; med njimi se je nahajal tudi »Affondatore« z dvema topoma za krogle po tri stote. Našim je bila torej določena težka naloga. Avstrijski mornarji pa v kljub temu niso izgubili poguma, ampak so popolnoma zaupali svojemu poveljniku Tegethofu, izvrstnemu in v mornarstvu dobro izurjenemu možu.

V tem, ko so se vršile na kopnem hude bitke, se ni pripetilo na morju nič važnega. Obe stranki sta večidel samo stražili, ker se je bilo nadejati, da bodo Lahi na morju udarili na Dalmacijo ter izkušali tu svoje čete na suho postaviti. Laškim časopisom to početje ni bilo prav po volji in so vedno grajali poveljnika Persana, ki res ni zaslužil stopnje, na katero mu

je pomagala protekcija. Kdor pa pozna svet, Jadransko morje in otoke poleg Dalmacije, hitro uvidi, da ni bil italijanski načrt prav nič napačen in da je obetal kar največ uspeha. Prvi naskok je bil namenjen Visu. Ta otok je namreč jako važen zaradi svoje obširne in utrjene luke, drugič pa zaradi manjših otokov, ki se nanj naslanjajo in ki se ne bi mogli braniti v slučaju, da bi Vis padel. Bregovi Dalmacije bi bili potem odprti, in laško brodovje bi imelo pri rokah prostor v zavetju, kamor bi se umaknilo v sili. Poleg tega je otok sam precej utrjen in se ne da hipoma vzeti. Ako bi si ga bili Italijani prisvojili, bi bilo celo Jadransko morje v njih oblasti, in naše brodovje bi bilo brez pomena. Zato so na obeh straneh napenjali vse strune, in pričakovati bi bilo tu srditega boja, to tembolj, ker so hoteli Italijani na morju zopet pridobiti, kar so na kopnem izgubili. Če bi se jim to posrečilo, bi bila izgubila Kustoca svoj pomen.

Omeniti moramo v kratkem dogodbe, ki so se vršile na morju v času med bitkami pri Kustoci in Visu.

Vedelo se je, da je italijansko brodovje v vodi, toda kje je tičalo? Naš Tegethof ga je neprenehoma iskal poleg italijanskih in dalmatinskih bregov. Zagledal je tuptatam kako posamezno ladjo, ki pa je hitro pobegnila in se skrila v kaki postaji pod tope ob bregovih postavljenih baterij.

Dne 27. junija, tik po bitki pri Kustoci, prijadra Tegethof do Jakina (Ancona), kjer je bilo zbrano sovražno brodovje, ki se je ravno napravljalo, da odrine. Ladja »Elizabeta« je veslala nekoliko naprej. Brž ko se prikaže sovražniku, se spusti nanjo eden najhitrejših italijanskih parnikov. Avstrijska ladja mu pusti, da se ji približa, nato pa izproži svoje topove. Sovražna ladja, pri kolesu zadeta, se prestraši in pobegne. »Elizabeta« jo hoče zajeti in ji zapodi še več krogel v rebra, toda ne more je dohiti. Sovražnik je streljal prav slabo in brez vsakega uspeha. Ko se naša ladja približa bregu, začno pokati baterije, in »Elizabeta« je prisiljena, da se umakne, čeravno ji strelji niso nič škodovali.

Zdaj uredi Tegethof svoje ladje ter jih nastavi pred luko in da s tem sovražniku priložnost udariti se. Toda ta se ne upa na odprto morje, ker ga ne bi mogle podpirati baterije. Ako bi bila sovražnika volja, bi se bili sprijeli že pred Jakinom, toda tičal je v zavetju. Tegethof se obne torej zopet nazaj proti severu. Tukaj se je torej prvič čul topov grom na morju; nato je potihnil za nekaj dni. Sovražnik ni bil baje pripravljen na boj, ker mu je manjkalo oglja.

Po praski pred Jakinom je pričakoval Tegethof prihoda sovražnika v Hvarski luki. Pazil je skrbno, kdaj se pokaže brodovje ali vsaj kaka ladja. Otok Hvar (Lesina) je kake 2½ milje oddaljen od Visa, zato se sovražnik ni mogel tihoma prikrasti.

Na kopnem je že davno potihnil grom topov, jame mrtvih so se bile že zaprle, a o italijanskem brodovju ne duha ne sluha. Tičalo je še vedno v jakinski luki, bodisi da še ni bilo preskrbljeno ali pa da niso bili poveljniki enakih misli. Zvedelo se je tudi, da so angleški kurjači in strojniki od-

povedali svojo službo, češ, da so najeti samo za miren čas. Ko je prevzel Persano poveljstvo brodovja, je videl vse v čudnem redu. Skoro nobena ladja ni bila zmožna bojevati se, in skoro vse orožje je bilo pokvarjeno. Čeravno so začeli vse hitro pripravljati, sta vendar pretekla cela dva tedna, preden si je upal poveljnik poiskati sovražnika na morju.

Šele dne 17. julija ponoči se prikažejo prve sovražne ladje pri Visu in začno otok obstreljevati. Napad je bil odbit.

Istega dne ob 6. uri zjutraj se pripelje neka ladja z angleško zastavo, vesla okrog otoka in se izgubi na južni strani. Ravno tako se prikaže popoldne druga ladja s francosko zastavo. Nihče ni dvomil, da sta prišli ogledovat otok, zakaj obe sta se odpeljali na ono stran, odkoder sta prišli.

Posadka otoka se pripravi torej na boj, nabija puške in topove, brusi meče ter pričakuje brez strahu sovražnika. Dne 18. julija ob 9. uri zjutraj se naznani več ladij, namenjenih proti Visu; razločilo se je osem lesenih fregat in nekaj manjših ladij. Okrog 11. ure pridrvijo parniki naravnost proti bateriji pri Koniži ter jo pozdravijo s kroglami; baterija ne molči, temveč jim krepko odgovarja, da se razlega pok po bližnjih otokih. Pozneje se pridružijo še štiri lesene fregate in pomagajo streljati do dveh popoldne, potem pa se umaknejo hudemu ognju baterije.

V tem se vozijo ladje, ki še niso streljale, poleg bregov, da zvedo, kje tičijo baterije. Šele ko doženejo ta namen, se ustavijo pred trdnjavami in stolpi. Na vseh straneh se vname hud ogenj. Sovražnik strelja krogle najtežjega kalibra v trdnjave; ker pa vedno slabo zadene, ne napravi toliko škode. Krogle in bombe trdnjav pa padajo nagosto v sovražne ladje; nekatere prebijejo celo železne plošče ter se razpočijo v ladjinem trebuhu.

Okrog 4. ure popoldne se razleti poslopje baterije »Schmied« in ubije ter rani 35 mož, le pet jih ostane zdravih; ta baterija se torej ne more več braniti. Ob 5. uri umolkne tudi trdnjava »Sv. Jurij«, ker so skoro vse ladje neprenehoma streljale nanjo.

Ko sovražnik to vidi, mu zraste pogum in poizkuša pripeljati štiri ladje v luko. Toda ta namen mu izpodleti. Umakniti se mora ognju stolpa »Wellington« in baterije »Madonna«. Dokler tudi tu topovi ne umolknejo, ni sovražniku mogoče vrniti se v luko. Hoteč razrušiti omenjeni stolp, se spravijo nanj vse ladje, in ognjene krogle padajo kot toča. Kamor zadenejo, se vname vse, kar more goreti. Sreča, da so streljali previsoko; krogle so padale na kamenita tla onostrani stolpov in baterij ter so užigale leskovo grmovje, ki je zvečer gorelo in razsvetlilo vso okolico.

Ko sovražnik vidi, da je ves njegov trud brez uspeha in da ne razruši zidovja, se okrog osme ure odpelje, posebno ker so ga naše krogle grozno nadlegovale in mu napravile veliko škodo. Ta dan se ni bilo treba bati drugega napada, zato si posadka, ki je bila deloma v ognju, deloma pa ob bregu nastavljena, da brani sovražniku vstop na kopno, po trudapolnem delu odpočije. Ker so bili vojaki silno trudni in ker so prebivalci otoka vsi po-

Slovenec Vatroslav Holz,

ki se je kot pomorščak udeležil pomorske bitke pri Visu pod poveljstvom admirala Tegethova. — Prva slika je iz vojnega l. 1866., druga iz l. 1869. — Holz je umrl l. 1913. v Ljubljani. — Prepotoval je vso slovensko zemljo, povsod je bil čislán kot vesel družabnik in znamenit pisatelj.

begnili, ni bilo mogoče škode pri topovih in obzidju popraviti. Če bi bil sovražnik drugi dan hujše pritisnil, bi se ga bili težko ubranili.

Drugi dan, 19. julija, se sovražno brodovje vnovič približa in začne streljati z veliko večjim uspehom nego prejšnji dan. Vendar mu namen, smodniščnico razrušiti in s tem trdnjavo popolnoma uničiti, izpodleti, in štiri ladje, ki so predrle v luko, morajo poškodovane pobegniti. Ravno tako so naši odpodili tudi ladje, ki so hotele svojo posadko izkrcati na kopno. Izguba ljudi ni bila velika: mrtvih je bilo 24 mož, ranjenih 70 in dva častnika. Koliko ljudi je izgubil sovražnik, se ni zvedelo; da pa so bile nekatere ladje hudo poškodovane, se je videlo, ker so se potem nekako preokorno gibale.

Ko se solnce nagne, se sovražna moč umakne, in grom topov potihne. Vse miruje, le posadka na Visu se pripravlja na hud boj, ki jo gotovo čaka drugi dan.

Napoči 20. julij, in ves otok je zakrit v megli, da ni mogoče razločiti sovražnega brodovja. To vreme je bilo nevarno za otok; sovražnik se je lahko gibal, kjer se mu je zdelo, in bati se je bilo, da izkrca svoje vojake na kopno na kakem primernem kraju, kjer ni straža dovolj močna. Potem bi lahko napadel trdnjavo tudi za hrbtom. In res naznanijo straže, da se bliža ladja vojakov zatoku. Od vseh strani hitro pošljejo vojake na nevarni kraj. Otočani so v veliki zadregi. Toda preden dospe sovražnik do bregov, razprši jutranje solnce gosto meglo, in otočanom se pokaže veličasten, vesel pogled.

Naše brodovje jadra pogumno in ponosno sovražniku nasproti. Veselo zavriska posadka na otoku, in v zrak doni radostno pokanje topov. Otok je rešen sovražne moči, sovražnik se mora sedaj udariti na morju.

Avstrijske ladje so bile sledeče: Najbolj trdni in veliki ladji sta bili »Nadvojvoda Maks« in »Habsburg«; imeli sta vsaka po 16 topov in 450 mož posadke; »Cesar Maks«, »Don Juan d' Austria« in »Princ Evgen« so imele po 35 topov in 370 mož posadke; »Zmaj« in »Salamander« sta štela po 84 topov in 260 mož posadke. Vsega skupaj je bilo torej 7 ladij, 185 topov in 2530 mož.

Veliko večja moč je bila na sovražni strani. Italijani so pripeljali v boj sledeče oklopne ladje: »Rè d' Italia« in »Rè de Portugal« s 36 topovi in 550 možmi; »Roma« in »Venezia« sta šteli ravno toliko; »Ancona«, »Maria Pia«, »Castelfidardo« in »S. Martino«, vsaka s 26 topovi in 484 možmi; »Principe Carignano«, »Messina«, »Conte Verdi«, vsaka s 22 topovi in 440 možmi. Največja in najstrašnejša ladja pa je bil »Affondatore«; imel je dva topa za krogle po 3 stote in 290 mož.

Naj navedemo popis bitke pri Visu po poročilu admirala Tegethova samega.

Dne 19. julija so mu naznanili, da oblega laško brodovje otok Vis in da ga neprestano bombardira. Gotovo je bilo, da hoče sovražnik otok siloma vzeti in ne, kakor so prej mislili, našega admirala samo zmotiti,

da bi svojo utrjeno postojanko zapustil. Naše brodovje torej odrine in jadra naravnost proti Visu. Vso noč se pelje po morju, proti jutru dospe do otoka. Okrog sedme ure se naznani več parobrodov, pa kmalu jih zakrijejo deževni oblaki. Sapa prižene dež in goni valove, tako da so se morale luknje za topove zapreti in topovi privezati. Ko se približajo otoku, potihne veter, morje se umiri, megle se razkropijo — in prikaže se jasno nebo. Tu se je videlo pod Visom sovražno brodovje, razdeljeno v dva dela, ki se izkušata zediniti. Nekaj ladij je bilo še raztresenih po drugih krajih, kjer so hotele posadko na kopno izkrcati; sovražnik je hotel tisti dan otok na vsak način vzeti. Poveljnik sardinskega brodovja pa je bil še o pravem času zvedel, da mu gre Tegethof nasproti. Zato je hotel imeti vso svojo moč združeno in je one ladje poklical nazaj.

Sovražne ladje se bližajo s silno hitrostjo; urejene so v podobi polmeseca in mislijo naše zajeti. Na čelu se ponosno gibljejo velikanske oklopnice. Tegethof uredi svoje ladje v podobi trikotnika in da v prvo vrsto oklopnice. V takem redu se zaleti v sovražnika.

Tegethof da povelje: »Sovražnika napasti in potopiti!« Naši se zanejo v sovražnika, ki se vozi v tem pred njimi semintja; čez nekaj časa izproži »Principe di Carignano« prvi svoje topove, pa krogle padejo brez škode v vodo. Strel je bil znamenje začetka bitke, in v vsej vrsti zagromijo topovi. Naše ladje streljajo neprenehoma, napredujejo, se vrinejo v sovražno vrsto in jo predero.

Zdaj se vname boj na vseh krajih. S svojim načrtom je postavil sovražnik lastne lesene ladje v veliko nevarnost. Ko je bila namreč vrsta predrta, se je umaknil s svojimi oklopnici nazaj. Da bi imela vsaka ladja priložnost udeležiti se boja, se zasuče tudi Tegethof, in naše lesene ladje švigajo med sovražnimi oklopnici in jih obsipajo s točo krogel.

Ladjo »Cesar«, ki je bila na čelu druge vrste, zagrabi nenadoma štiri sovražne oklopnice. Poveljnik Pec ne preišlja dolgo in se zaleti v najbližjo s koncem, drugim pa pošlje ploho krogel. Toda s tem, da se je zaletela lesena ladja v železno, je poškodovala samo sebe. Ko trešči z vso silo v jeklene plošče, se polomi v sprednjem delu; sprednji jambor se zvrne na dimnik, ga razruši in potare še veliko drugega orodja, k sreči pa ne rani nikogar. Zdaj je pogumni »Cesar« sam v veliki nevarnosti; jambor leži na dimniku, in bači se je, da se ne vname in ne zažge cele ladje. Le neustrašeno in pogumno vedenje poveljnika in posadke jo obvaruje in ji naredi gaz skozi sovražne ladje. Dalje pa se ne more več boriti.

Vse je zdaj v hudem ognju, smodnikov dim se vali vrhu vode, ladje se vrtijo in vozijo semintja, in težko je razločiti sovražnika in prijatelja. K sreči so bile sardinske oklopnice vse sivo poslikane.

Najhrabrejše se je bojevala ladja »Nadvojvoda Maks«, ki se je v pol uri zaletela v tri sovražne parnike, dva izmed njih razbila, tretjega pa potopila. To se je zgodilo tako-le:

V najhujšem boju se je zagnal proti njej sovražni »Rè d' Italia«, ki je bil najstrašnejši za »Affondatorjem«. Poveljnik je to zapazil, se zasukal ter se zaletel v sovražno ladjo tako, da jo je zadel s koncem ravno v sredi malo pod vodo. V tem hipu se nagne sovražna ladja na zadeto stran, voda lije skozi luknjo, in krasni parnik se začne potapljati. Strel in krik umolkne. Vsi se ozirajo molče na krasno ladjo. Veter razpodi dim smodnika, in vsak lahko vidi konec ponosnega dela. Le trenutek še in — izginila je pod vodo z vso posadko vred. Vrhu vode se pokažejo glave nesrečnih mornarjev, a nihče jih ne reši, vsak brani svojo kožo.

V silnem boju zažgo naše krogle drugo oklopnico, in sovražnik hiti, da jo reši in odpelje v zavetje. Ko Tegethof zapazi, da se sovražnik zbira, združi vnovič svoje ladje in postavi oklopnice v prvo vrsto, da branijo lesene. Parnik »Elizabeta« dobi povelje, naj podpira hudo poškodovanega »Cesarja«.

Toda novi načrt našega admirala je bil čisto nepotreben. Sovražne ladje so večidel poškodovane, posadka je izgubila pogum, ko je videla poginiti najlepšo ladjo, ki je bila na čelu celotnega brodovja. Nihče se ne upa ponoviti boja. V kratkem se začne sovražnik umikati proti jugozapadu in se prizadeva rešiti gorečo ladjo ali vsaj njeno posadko.

Ob dveh popoldne se sovražnik popolnoma umakne, začuje se pok, steber dima se vali proti nebu in — goreče ladje ni več. Bil je krasni »Pa-laestro«, ki se je potopil v globini morja.

Tak je bil konec bitke pri Visu. Žalosten za Italijane, slaven za naše brodovje!

Ob solnčnem zahodu.

*V zaton se solnce nagibava,
nižavam dalo je slovo,
poljublja še glavé Triglava
in tožno pada za goró.*

*A kakor da težko ločilo
bi od slovenske se zemljé:
še enkrat jo obsije mило,
da nje vrhovi zažaré.*

*Zatoni, solnce, le veselo,
razsvetli tam še drugi svet
in jutri v našo se deželo
vse pomlajeno vrni spet!*

*Medtem se bomo mi počili,
nabrali novih si moči
in krepko dela se lotili,
ko vnovič nam posvetiš ti!*

Fr. Rojec,

Naši vojaki na počitku med pohodom.

Metuljčka.

Srečala metuljčka dva
sta se na poljani;
prvi bil planin otrok,
drugi z morske plani.

Prvi de: „Oj, bratec, kaj
spet si v morju jokal?
Da si z mano, to bi pač
strd najslajšo lokal!“

V gori ravšje strd cezi
sladko, polno mero;
bratec, tam bi živel pač
dolгих dni stotero.“

Drugi de: „Ni mar mi med,
ki ga ravšje toči;
meni mar morja je spev
v topli, južni noči.“

Pesem valčki tam pojo,
bele morske Vile,
zvezdice pojo; pojo
sapice nam mile.

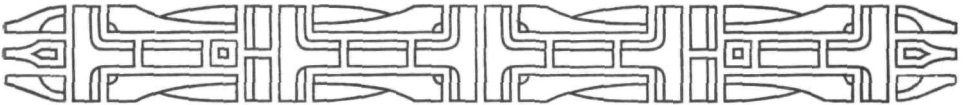
Da bi, bratec, čul ta spev,
pustil bi planino,
ravšje, med — z menoj bi šel
čez morjá gladino . . .“

Skregala sta bratca se . . .
Pa ju potolaži
brezen, ki metuljčke vse
na poljani straži.

Brezen de: „Kaj bosta se!
Glejta, lep ves svet je,
sreča pač lahko povsod
najde v njem zavetje.“

A srce pozna samo
eno domovino —
bratec, njo le hvali, njo
ljubi ti edino!“

Jos. Vandot.

Slika.

Hišica osamljena
sanja sredi vrta
in pri hiši utica,
utica razdrta.

Kje ste časi, ko je tu
sreče pomlad cvela,
ko družina zemski raj
tukaj je imela?

Hišica osamljena,
utica razdrta,
in popotnik žalosten
plaka sredi vrta . . .

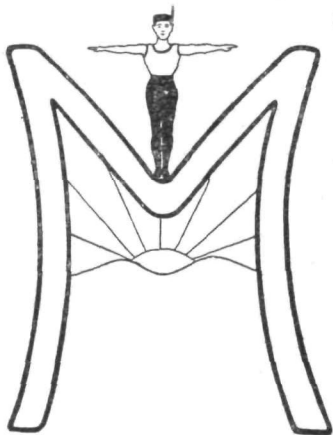
Borisov.

LADISLAV OGOREK:

Franc Levec.

Ob sedemdesetletnici njegovega rojstva.

arsikdo je med vami, ki je že videl moža, katerega ime smo napisali na čelo tem vrsticam. — Dolgo vrsto let je obiskoval naše ljudske šole, da se je prepričal, kako se ti, slovenska mladina, učiš, kako napreduješ v telesnem in duševnem oziru. — Prijazen mož, ljubezniv v besedi, dober in blag v dejanju, s cvetko v levi gumbnici, visoko in vsestransko izobražen, bridko izkušen v borbi življenja — to je Franc Levec, c. kr. deželni šolski nadzornik in dvorni svetnik v pokoju.

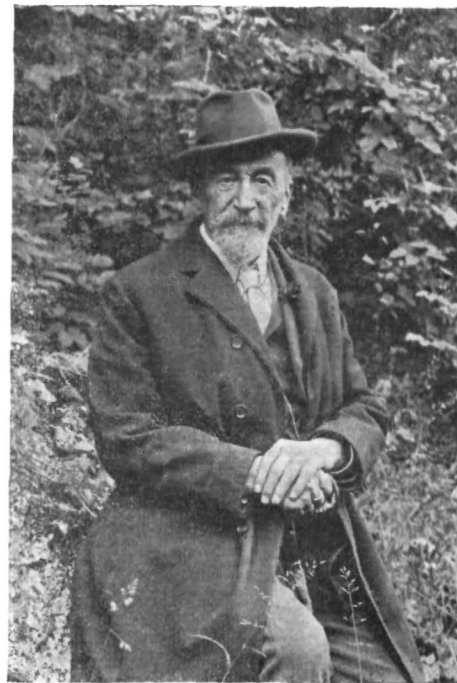
Rojen je bil dne 4. julija 1846. l. pri Florijančku na Ježici h. št. 12 poleg Ljubljane.

Svoja mlada leta je preživel v Radomlju na Gorenjskem in Pod Rožnikom v Ljubljani, odkoder je obiskoval ljudske in srednje šole. Pot ga je l. 1867. privedla na Dunaj na visoke šole, ki jih je dovršil l. 1871. — Kot domači učitelj v odlični ameriški rodovini je prepotoval mnogo sveta. L. 1874. je prišel za namestnega srednješolskega učitelja v Gorico, odtam pa na realko v Ljubljano, kjer je poučeval do leta 1901., ko je bil imenovan za ravnatelja c. kr. učiteljišča v Ljubljani. Dve leti pozneje je bil imenovan za deželnega šolskega nadzornika, l. 1913. pa je postal dvorni svetnik, odlikovan od presvetlega cesarja z viteškim redom železne krone III. razreda. Od meseca februarja letošnjega leta živi v stalnem pokoju v Ljubljani. Omeniti je še, da je bil že l. 1886. imenovan za okrajnega šolskega nadzornika v okraju Radovljiškem; ta posel je pozneje z enako vestnostjo in z odličnimi uspehi opravljal v mestu Ljubljani.

V tem okviru se je gibalo njegovo dela in sadov polno življenje. Bil je znanec in prijatelj vsem znamenitim slovenskim možem, ki jih je izpodbujal in vnemal za narodno in prosvetno delo. Življenje in delovanje naših najboljših pesnikov in pisateljev je opisal z mojstrsko roko, kakor ne zna tega nihče drugi. Mnogo je tudi slovenskih pisateljev, ki je Levec njih spise zbral, uredil in izdal.

Njegove zasluge na šolskem polju so neprecenljive. Gotovo je 50 šol, oziroma razredov, ki jih je on ustanovil: 50 studentev vede in omike žubori po slovenski zemlji, in iz njih zajema slovenska mladina — rod za rod — duševne zaklade!

S »Slovenskim pravopisom« je določil pravila našemu jeziku, odkril njega lepoto, mnogoličnost, zvočnost in gibnost ter si tako pridobil častno ime našega zaslužnega jezikoslovca. Imenovati pa ga smemo tudi mojstra slovenskega sloga!

Deželni šolski nadzornik in dvorni svetnik Franc Levec

(Podoba s podpisom je iz leta 1900, druga podoba iz leta 1914.)

Deset let je urejal leposlovni časopis »Ljubljanski Zvon«, ki je okrog njega zbral naše najboljše pesnike, pripovedovalce in znanstvenike — do 200 prosvetnih delavcev! Levčeva moška in spretna roka je vodila toliko duševne sile — na slavo naše mile materine besede, v ponos našemu narodu! Pravtako so neminljive njegove zasluge, ki si jih je pridobil za naše leposlovje kot mnogoletni predsednik »Slovenske Matice« in za naše domovinoznanstvo kot predsednik »Muzejskega društva«.

Vsega Levčevega dela na šolskem in književnem polju ni mogoče očrtati na tem tesnem prostoru. Opozoriti hočem le slovensko mladino na tega izrednega moža. Sama naj proučuje ob svoji dobi njegovo delo, sama naj spoznava, koliko in kaj more storiti mož, ki ima glavo in srce na pravem mestu, ki z vztrajnim delom najlepše časti samega sebe in svoj ljubljani narod!¹

Priznavajoč vse te zasluge, je Levca odlikoval presvetli cesar — kakor smo povedali že zgoraj — a občinski svet naše bele Ljubljane ga je imenoval za častnega meščana.

Naj za sklep priobčimo presrčno pesemco, ki jo je zložil četrtošolec Levec l. 1863., ko je takrat bival pri svoji stari materi Pod Rožnikom in v ondotni gorski cerkvi maši stregel. In ta pesemca — ljub pozdrav iz srečne mladosti — je:

Cerkvica.

**Cerkvica vrh goré,
cerkvica bela,
vsak dan pozdravlja te
duša vesela.*

*Zjutraj že, ko zlati
solnce planine,
srčne pozdrave ti
diham z doline.*

*Tebe čez dan oko
skrbno varuje,
srce večerne ti
vzdihe daruje.*

*Saj mi tako ljubo
gledaš z višave,
s holmca zelenega
daješ pozdrave.*

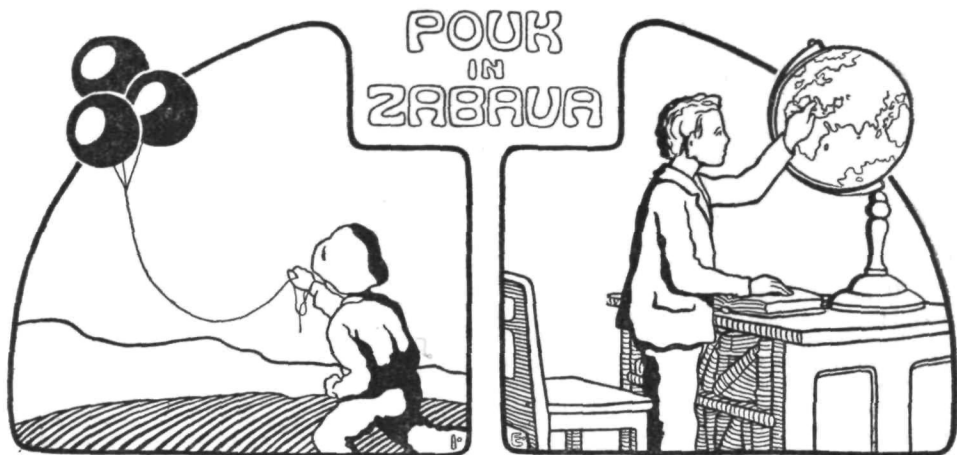
*Zvonček me tvoj budi
zjutraj iz spanja,
k delu, k pokoju spet
on mi pozvanja.*

*In če otožnost med
mir se zaplet'je,
v tebi le, cerkvica,
najdem zavetje.*

*Tvoje zavetje res
mirno, tihotno,
kak' de nemirnemu
srcu dobrotno!*

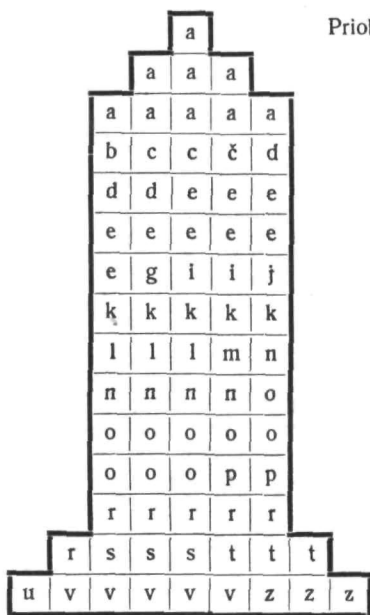
*In zato vrh goré,
cerkvica bela,
vsak dan pozdravlja te
duša vesela!*

¹ Opozarjamo na spis »Mlademu slovenskemu učenjaku v spomin« (»Zvonček« l. 1908, str. 279), kjer govorimo o njegovem sinu prof. dr. Vladimiru Levcu! Uredn.

Obelisk.

Priobčila *Jakica Ganglova*.

Besede značijo:

1. soglasnik;
2. prebivališče;
3. posodo;
4. rokodelca;
5. denar;
6. glodalca;
7. reko na Kranjskem;
8. žito;
9. stavbenika;
10. drago rudo;
11. dan v tednu;
12. zasledovalca divjačine;
13. glasbilo;
14. namorsko mesto;
15. starejšega slovenskega pesnika.

Posredi navzdol bereš ime avstrijskega vojskovodje iz sedanje vojne.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v sedmi številki.

Kdor išče — ta najde.

Prav so jo rešili: Marija in Jakica Ganglovi, učenki v Metliki; Tilka in Božena Jelenec v Kandiji; Jaroslav Rus, prvošolec v Kranju; Emil Hreščak, učenec, Jozefa in Vidka Hreščak, učenki v Ilirski Bistrici; Milica in Vladko Valenčič v Trnovem na Notranjskem; Slavoj Jenko v Trnovem na Notranjskem; Ivan Ogorelec, učenec II. b gimn. pri Sv. Barbari v Halozah; Ivica Šega, učenka I. razr. na c. kr. vadnici v Ljubljani; Vida Zupančič, gojenka v Lichtenurničnem zavodu v Ljubljani, sedaj v Ratečah na Gorenjskem; Mavricij Zupančič, gojenec na Rakovniku v Ljubljani, sedaj v Ratečah na Gorenjskem; Gojmir Jelenc, učenec II. a gimn. razr. v Ljubljani.

Cesarjev petinosemdeseti rojstni dan.

Dne 18. tega meseca praznuje naš presvetli cesar svoj petinosemdeseti rojstni dan. „Zvonček“ se spomni tega jubileja s tem, da priobči v prihodnji številki posebno lepo sliko cesarja Franca Jožefa I.

Naznanilo.

V današnji številki pogrešajo naši naročniki nad uvodno povestjo izvirno vinjeto, ki jih je letos doslej za naš list risal gospod strokovni učitelj Dragotin Humek. Tudi ta naš vrli sotrudnik je moral oditi v vojake, zato mu ni mogoče nadaljevati lepega započete delo. Ko se vrne, ga zopet pozdravimo med sotrudniki ljubega „Zvončka“!

Ne igrajte se z užigalicami!

Pustite užigalice na miru! Koliko nesreč je že nastalo, ker se otroci igrajo z ognjem! Posebno je tako brezmiselno igranje nevarno v sedanjem času, ko ni vode in tudi ne ljudi, da bi gasili, ako nastane požar! Ker ste pametni in previdni, boste gotovo uvaževali nauk: Ne igrajte se z užigalicami!

Angelček je poletel po bolnici . . .

Po prvih bojih na jugu se je vojaška bolnica, pri kateri je bil nameščen vojaški duhovnik, ki opisuje svoje dogodke v nekem češkem listu, preselila v Rumo na Hrvaškem. Nekega dne so sedeli on in oba zdravnika, vsi precej utrujeni po napornem delu, v operacijski sobi in so, kakor pravi dopisnik, nekoliko dremali. Tedaj pa so začuli nekak ropot ob steklenih vratih. Vrata so se odprla, in v sobo je stopila majhna deklica v modri oblecki. Videli so pa, da je mati, ki je spremljala deklico, ostala zunaj pred vrati. Deklica je vstopila, a potem trenutek nekako boječe postala pri vratih. Pregledala je s svojimi drobnimi očkami ranje e vojake, potem pa hitro stekla k nosilnici, na kateri je ležal najtežje ranjeni vojak, zadet v glavo. Postala je pri njem, segla v torbico, ki jo je nosila s seboj, vzela iz nje rdeče jabolko in ga ponudila ranjencu. Iz njenih drobnih očesec je zrla negotovost in bojazen, da morda ranjenec ne sprejme daru. Sprejel pa je jabolko in za njimi drugi, tretji — vsak je z največjim veseljem sprejel malo darilce male darovalke. In ko je oddala zadnje jabolko, je še enkrat pogledala po vojakih in potem zopet hitro stekla k steklenim vratom. Oči vojakov pa so, žareč se hvaležnosti, zrle za njo. Videli so tam, kako je mati zunaj za steklenimi vrati obsipala s poljubi malo dobrot-

nico . . . Bil je to res diven dogodek, in zdelo se nam je vsem, kakor da je poletel po bolnici angelček . . .

Koliko je še neodkrite zemlje?

Dandanes, ko so drzni raziskovalci razkrili skrivnosti polarnih krajev, ki se kažejo celo že v kinematografih, se širi mnenje, da nima zemlja za nas nobenih tajnosti več. Toda nič manj kot osmina cele površine zemlje je še popolnoma neznana. Neki ameriški učenjak ceni nepreiskano ozemlje na sedem milijonov kvadratnih milj. 200.000 kvadratnih milj navedene vsote odpade na pokrajine severnega in južnega tečaja, medtem ko se ostanek razdeli v prvi vrsti na Azijo, Ameriko in Oceanijo. A Afrika ne stoji več v prvi vrsti nepreiskanih delov sveta. Velike težave nudi raziskavanje puščave Dhana v Arabiji, kjer na petkrat večjem ozemlju kot je površina Angleške ni enega listka zelenja ali kapljice vode, kakor domnevajo. Nova Gvineja je tudi še deloma neznana zemlja. Tu sicer ni puščav, ki bi se jih bali raziskovalci, pač pa bivajo na njej bojevita plemena, ki jim je ljudožrstvo stara in sveta navada. V Južni Ameriki so v Kolumbiji in državi Peru ogromne pokrajine, kamor še ni stopila noga belega človeka. Pizkusili so že večkrat prudeti v odnotne stepe in pragozdove, toda ekspedicije so se morale vedno vrniti zaradi raznih nevarnosti, predvsem mrzlice. Treba bo še dela mnogih rodov, predn bo geografično znanje o naši zemlji kolikortoliko popolno.

15letni junak, ki je ujel vohuna.

V Lienzu v Pusterski dolini služi v vojni 40 fantičev; ko divje kože plezajo po gorah in važna poročila prinašajo na najvišja mesta. Neki 15letni pogumni deček je zajel v gorovju nekega človeka, ki ga je odvedel k prvemu poveljstvu, in tam se je pokazalo, da je mož vohun. Poveljnik je povišal pogumnega dečka za podlovca.

12letno deklico zadela italijanska krogla.

V deželno bolnišnico v Ljubljani so pripeljali Josipno Bravničarjevo, 12letno kajžarjevo hčer iz Tolmina šte. 94, ki jo je težko ranila krogla italijanskega šrapnela na glavi in na prs.h. Upanje je, da okreva.

Obletnica slamnika.

Prvi slamniki je dal na glavo nemški cesar Oton Veliki leta 946., ko je šel s svojimi vojaki na vojno zoper francosko kraljico Gerbergo. Od tistega časa je torej ravno 969 let, odkar so prišli slamniki v veljavo. Pač čestitljiva starost!

Spoštovani gospod!

Prej ko Vam nadalje pišem, Vas prav lepo pozdravljam in Vam želim napisati par besedi, kar moje srce Vam povedat želi. Obiskujem III. razred II. oddelka ljudske šole v Globokem. Stara sem 11 let. Najrajša se učim pisati, brati, peti in ročno delo. Učiteljja imam jako rada.

Z odličnim spoštovanjem Vam vdana

Rezika Hotkova,
učenka v Globokem pri Brežicah.

Odgovor:

Ljuba Rezika!

Veselje do učenja napravlja učenki učne predmete prijetne in zanimive. Vsakega se loti z vztrajnostjo, zato pa tudi doseže lepe uspehe. Pisati in brati mora znati dandanes vsakdo. Petje dviga človeka v veselju in potolaži v žalosti. Znanje ročnega dela je za vsako deklico neobhodno potrebno — ne samo, da je koristno, ampak tudi zabavno je, saj vidiš, kako Ti pod lastnimi rokami rastejo lepi vzorci, kako se niti in nitke prepletajo in vijejo, kakor jih naravnava spretnost Tvojih prstov in Tvoj okus: delo raste ter služi Tvojim koristim in potrebam. Deklica, ki se ukvarja s predmeti, imenovanimi v Tvojem pismu, nima prilike, da bi se dolgočasila, ampak s pridom uporablja dragoceni čas mladosti — nabira si zakladov za resno poznejše življenje. *

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz se Vam drznem poslati nekaj vrstic v Vaš cenjeni kotichek. Žalostni časi so nastopili. A tudi zame. Zakaj imam dva brata pri vojakih. Eden, ki je bil prej učitelj tukaj v Sevnici, je že sedaj v Sibiriji kot ruski ujetnik.

Imam pa tudi mlajšega brata, ki je časih jako nagajiv. Vaš ljubi „Zvonček“ mi jako ugaja in ga zato prav rada čitam.

V šolo hodim že sedmo leto in se prav rada učim. Drugo leto pa pojdem najbrže v

Celje v obrtno šolo. Danes Vam pišem prvič. Prosim, če bi hoteli to moje pisemce priobčiti v svoj cenjeni kotichek.

Vljudno Vas pozdravlja hvaležna

Ankica Kladnikova,
učenka VI. razr. II. oddel. v Sevnici.

Odgovor:

Ljuba Ankica!

Žalostni časi so nastopili; toda kakor vedno posije za dežjem ljubo sončce, tako mine tudi žalost sedanjih dni, in naša draga domovina se dvigne v novi sili in slavi, osvobodjena vseh sovražnikov! V dobi miru, ki pride potem, ko bo vojna zmagovito končana, nadomestimo z združenimi močmi, z delom in ljubeznijo vse zamujeno in začnemo novo življenje! Tedaj se vrneti tudi Tvoja dva brata. Od veselja bo Tvoj mlajši bratec še nagajivejši, ali tega mu gotovo ne bo nihče štel v zlo, saj mlad, zdrav in vesel deček tudi drugačen ne more biti. — Da si se namenila v obrtno šolo, se mi zdi prav primerno. Saj Ti je gotovo znana prislovica, ki pravi: „Obrt ima zlato dno!“

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Oprostite, če Vam tudi jaz pišem kratko pisemce. V šolo hodim jako rad, ker vidim, da se naučim mnogo potrebnega za življenje. Prebitam rad poučne knjige, ki si jih izposojam v šoli. Najrajši pa prebitam „Zvonček“.

Imam dve leti staro sestro, ki se z njo po končanem uku igram.

Izmed šolskih predmetov imam najrajši telovadbo.

Če bo vojna trajala še dolgo, bo moral iti k vojakom moj oče, ki je šolski vodja naše enorazrednice.

Veselilo me bo, če sprejmete to pisemce v svoj kotichek.

Vljudno Vas pozdravlja

Janko Pušenjak,
učenec I. razreda IV. oddelka
v Šmihelu nad Mozirjem.

Odgovor:

Ljubi Janko!

Predvsem želim s Tabo vred, da bi bila vojna kmalu za nas slavno končana in da se vrne od vseh toliko zaželeni mir! Potem Tvojemu očetu ne bo treba iti v vojno, ampak boš še dalje užival njegovo ljubezen nemo-teno na domu. — Lepo je, da se s svojo sestrico po končanem uku igraš. Najprej naj vsak učenec izpolni svoje dolžnosti, potem se lahko brez skibi zabava. — Telovadba je telesu koristna, a budi in krepi tudi duševne sile: pogum, vztrajnost in odločnost.

*

Čestiti gospod Doropoljski!

Ko sem Vam pisal prvič, sem pisal tedaj radostno in hitro: imel sem še ateta. Sedaj pa so morali odriniti z drugimi vojaki na bojno polje. Sedaj so pri delavskem oddelku.

Vaši želji sem gotovo ustregel s tem, da sem Vam poslal razglednici Ilirske Bistrice in Suške Rebri.

Ali ste že bili v Ilirski Bistrici?

Prosim, da bi potisnili to malo pisemce v svoj kotiček.

Z odličnim spoštovanjem

Emil Hreščak,
učenc v Ilirski Bistrici.

Odgovor:

Ljubi Emil!

Rad Ti verjamem, da si v velikih skrbih zaradi ljubege očeta, ki ga je — kakor tisoče drugih — pozval cesarjev glas na brambo ljubljene domovine! S Teboj vred pa gojim veselo upanje, da se po slavni zmagi vrne z drugimi slovenskimi junaki tudi Tvoj oče. Takrat bo pač Tvoje veselje toliko, kolikor ga še ni kipel v Tvojem srcu! — S poslani-
nima razglednicama si mi ustregel. Ko sem zagledal Ilirsko Bistrico naslikano pred seboj, so se zbudili v meni spomini na tiste ure, ki sem jih pred leti preživel v Tvojem lepem rojstnem kraju. Naj se razvija in procvita v dobi miru, ki pride po sedanji vojni! — O priliki priobči „Zvonček“ o e podobi.

*

Dragi gospod!

Jako sem se razveselila Vašega odgovora v kotičku. Napišem Vam nekoliko o Postojnski jami, kakor želite. Bila sem že večkrat v njej.

Postojnska jama se deli na veliko cerkev, na staro in novo jamo. Velika cerkev je dolga 100 m, široka 45 m, visoka pa 30 m. Sestavljena je iz samega apnenca, pa brez kapnikov.

Kmalu potem pridemo čez brv v staro jamo, ki je dolga 200 m. Nedaleč od tu je svetovnoznana Kalvarija. To je 6 m visok grič, obložen s kapniki. Na vrh drži 200 m dolga pot. Razen teh jam je še mnogo drugih, n. pr. Jama nadvojvode Ivana.

Naša jama ima tudi milansko stolno cerkev in vaško cerkvico. V jami nam predstavljajo kapniki tudi slapove in ribnike. V njej je zverinjak. V jami je tudi mnogo drugih prirodnih čudežev, ki se jih ne more popisati.

Srčno Vas pozdravlja

Jožica Burgerjeva v Postojni.

Odgovor:

Ljuba Jožica!

Gotovo Ti bodo vsi koticarji hvaležni, da si jim v preprostih besedah opisala po vsem svetu slavnoznanu Postojnsko jamo, ki je pač med največjimi čudeži in krasotami naše prelepe slovenske zemlje. V Postojno so hodili leto za letom tujci z vseh delov zemlje gledat ta podzemeljski čudovi svet. Tako so razglašali lepoto naše domovine med vsemi obraženimi narodi. Listi in knjige so pisali o tem, kar so gledali zavzeti tujci. Tudi Postojnski jami se moramo zahvaliti, da poznajo Slovence daleč po svetu. — Kadar se mojim ljubim koticarjem ponudi prilika, naj si gredo ogledat Postojnsko jamo! Zakaj res je, kakor praviš, da se vsega ne da opisati, ampak to je treba le videti z lastnimi očmi! Sicer pa opozarjam „Zvončkove“ bralce na spis jamskega tajnika g. Andr. Perka o Postojnski jami, ki ga je priobčil v našem listu l. 1910. na strani 129.—136. in ga opremil s 7 slikami!

*

LISTNICA.

Z ozirom na nujnost drugih spisov in podob smo morali v današnjem „Zvončku“ izpustiti konec spisa „Za morjem“ in konec povesti „Jagnje“. Oboje priobčimo prihodnjič. Tudi vsa druga porabna snov pride polagoma na vrsto.

